

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΘΕΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Β:
ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

ΓΛΩΣΣΕΣ ΠΟΥ ΑΠΕΙΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ
ΕΞΑΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΗ
ΠΟΛΥΜΟΡΦΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Σύνοψη

Δεδομένου του πλούτου της γλωσσικής πολυμορφίας της Ευρώπης, στο παρόν έγγραφο εξετάζονται οι πιθανές επιπτώσεις της εξαφάνισης ορισμένων ευρωπαϊκών γλωσσών και διερευνώνται τα μέτρα που πρέπει να σχεδιαστούν για να διασφαλιστεί η ύπαρξη και το μέλλον τους.

Το παρόν έγγραφο εκπονήθηκε κατόπιν αιτήματος της Επιτροπής Πολιτισμού και Παιδείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ

Meirion Prys Jones

ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

Miklós Györffi
Θεματικό Τμήμα Β: Διαρθρωτικές Πολιτικές και Πολιτική Συνοχής
Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
B-1047 Βρυξέλλες
E-mail: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

ΒΟΗΘΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Lyna Pärt

ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Πρωτότυπο: EN
Μεταφράσεις: DE, FR

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΝ ΕΚΔΟΤΗ

Για να επικοινωνήσετε με το Θεματικό Τμήμα ή να εγγραφείτε συνδρομητής στο μηνιαίο ενημερωτικό δελτίο του, στείλτε μήνυμα στο: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2013.
© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2013.

Το παρόν έγγραφο είναι διαθέσιμο στο διαδίκτυο στην ακόλουθη διεύθυνση:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

ΑΠΟΠΟΙΗΣΗ ΕΥΘΥΝΗΣ

Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν έγγραφο αποτελούν αποκλειστική ευθύνη του συντάκτη και δεν εκφράζουν κατ' ανάγκην την επίσημη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Η αναπαραγωγή και η μετάφραση για μη εμπορικούς σκοπούς επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται μνεία της πηγής και ο εκδότης έχει ενημερωθεί και του έχει αποσταλεί αντίγραφο.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

- EE** η Ευρωπαϊκή Ένωση
- FUEN** Federal Union of European Nationalities (Ομοσπονδιακή Ένωση Ευρωπαϊκών Εθνοτήτων)
- MELT** Multilingual language transmission
- NPLD** Network for Promoting Linguistic Diversity (Δίκτυο για την Προώθηση της Γλωσσικής Πολυμορφίας)
- RML** Περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Σύμφωνα με έγγραφο της UNESCO του 2003, μια γλώσσα κινδυνεύει όταν οι ομιλητές της παύουν να τη χρησιμοποιούν, τη χρησιμοποιούν σε ολόένα λιγότερους τομείς επικοινωνίας και σταματούν να την κληροδοτούν από τη μία γενιά στην άλλη, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν νέοι ομιλητές, είτε ενήλικες είτε παιδιά.

Οι γλώσσες αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα –αν όχι το σημαντικότερο– χαρακτηριστικά της ανθρώπινης εξέλιξης. Εκτός του ότι αποτελούν μέσο επικοινωνίας, ενσωματώνουν και ένα ευρύ φάσμα αξιών και πεποιθήσεων και συνιστούν ένα παράθυρο μέσα από το οποίο μπορούμε να δούμε τον κόσμο με πολλούς διαφορετικούς τρόπους. Στο πλαίσιο αυτό, στο παρόν έγγραφο εξετάζονται οι γλώσσες της Ευρώπης που κινδυνεύουν ή θεωρείται ότι απειλούνται με εξαφάνιση.

Στο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21ης Νοεμβρίου 2008 σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την πολυγλωσσία επισημαίνεται ότι:

«η γλωσσική και πολιτιστική πολυμορφία αποτελεί αδιάσπαστο μέρος της ευρωπαϊκής ταυτότητας· είναι ταυτόχρονα κοινή κληρονομιά, πλούτος, πρόκληση και πλεονέκτημα για την Ευρώπη.»

Αναφέρεται επίσης ότι «η προαγωγή των ευρωπαϊκών γλωσσών μικρότερης διάδοσης αποτελεί μία σημαντική συμβολή στην πολυγλωσσία» (ψήφισμα του Συμβουλίου της 21ης Νοεμβρίου 2008 σχετικά με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την πολυγλωσσία).

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι γλώσσες αποτελούν ένα εξαιρετικό πλούσιο τμήμα της ευρωπαϊκής πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι γλώσσες εκφράζουν την ταυτότητα και παρέχουν στους ομιλητές έναν συνδεδετικό κρίκο με το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον τους. Στο εσωτερικό των γλωσσών συγκεντρώνεται πλούτος γνώσεων σχετικά με τον κόσμο και την ανθρώπινη πείρα. Όταν οι γλώσσες εκλείπουν, οι γνώσεις αυτές χάνονται.

Η διγλωσσία και η πολυγλωσσία θεωρούνται πλεονέκτημα όσον αφορά τη δημιουργικότητα και την καινοτομία. Οι γνωστικές δεξιότητες των ατόμων που μπορούν να μιλήσουν με ευχέρεια περισσότερες από μία γλώσσες αναγνωρίζονται. Σύμφωνα με έρευνες, τα άτομα αυτά έχουν περισσότερες ικανότητες όσον αφορά την επεξεργασία της αποκλίνουσας σκέψης, τη δημιουργικότητα και την επικοινωνιακή ευαισθησία (Baker, 2011).

Στον κόσμο σήμερα ομιλούνται από έξι έως επτά χιλιάδες γλώσσες (Ethnologue). Το 97 % των ανθρώπων στον κόσμο ομιλεί περίπου το 4 % των γλωσσών του κόσμου και, αντίστροφα, το 96 % περίπου των γλωσσών του κόσμου ομιλείται από το 3 % των ανθρώπων στον κόσμο (Bernard, 1996). Μόνο το 3 % των γλωσσών του κόσμου είναι ευρωπαϊκές. Σύμφωνα με τον Άτλαντα των Γλωσσών του Κόσμου της UNESCO, υπάρχουν 128 γλώσσες στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θεωρούνται υπό εξαφάνιση. Όλες οι γλώσσες που θεωρούνται ξεχωριστή γλώσσα, και όχι οι διάλεκτοι, έχουν τον δικό τους κωδικό ISO.

Με την ανάπτυξη της έννοιας του έθνους κράτους στη σύγχρονη εποχή και τη σημασία που απέκτησε η διαμόρφωση ενός περισσότερου ομοιόμορφου πολιτισμού στο εσωτερικό των κρατών, δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη μιας κοινής γλώσσας και ενός κοινού πολιτισμού που συνδράμει στη διαδικασία της αφομοίωσης. Για να υποστηριχθεί ο συγκεκριμένος στόχος αναπτύχθηκαν επίσης πολιτικές, κυρίως, στον τομέα της εκπαίδευσης. Η ανάπτυξη αυτών των πολιτικών είχε ιδιαίτερως δυσμενείς επιπτώσεις σε όλες τις γλώσσες

που δεν είχαν αναγνωρισθεί ως επίσημες κρατικές γλώσσες.

Τα τελευταία πενήντα χρόνια, στο πλαίσιο της διαδικασίας της παγκοσμιοποίησης, παρατηρείται η προώθηση ενός περισσότερο ομοιόμορφου πολιτισμού στο παγκόσμιο στερέωμα, στο πλαίσιο του οποίου η αγγλική γλώσσα αποτελεί τη βασικότερη κινητήρια δύναμη. Πολλές από τις γλώσσες που χρησιμοποιούνται λιγότερο δυσκολεύονται να ανταγωνιστούν και να επιβιώσουν σε αυτό το στερέωμα.

Πολλές μειονοτικές γλώσσες είναι σε θέση να καταδείξουν ότι έχουν πρόσθετη οικονομική αξία όσον αφορά τις ευκαιρίες απασχόλησης και την πραγματική οικονομία. Ωστόσο, πολλές γλώσσες που απειλούνται με εξαφάνιση ομιλούνται σε υποβαθμισμένες αγροτικές περιοχές, όπου συχνά οι μεταφορικές συνδέσεις είναι ανεπαρκείς. Οι ομιλητές πολλών από αυτές τις γλώσσες που απειλούνται με εξαφάνιση δεν θεωρούν ότι οι γλώσσες τους έχουν κύρος ή οικονομική αξία και, ως εκ τούτου, δεν κληροδοτούν τη γλώσσα τους στην επόμενη γενιά. Αυτή η απουσία διαγενεακής μεταβίβασης αποτελεί ένα από τα πλέον προφανή χαρακτηριστικά των γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση.

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, η UNESCO δημοσίευσε το *Red Book of Endangered Languages* (Κόκκινο Βιβλίο των Γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση), το οποίο περιελάμβανε έναν πλήρη κατάλογο με τις γλώσσες του κόσμου που απειλούνται με εξαφάνιση. Το βιβλίο αυτό αντικαταστάθηκε αργότερα από το *Atlas of the World's languages in Danger* (Άτλας των γλωσσών του κόσμου που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν). Το 2002/2003, η UNESCO ζήτησε από μια διεθνή ομάδα ειδικών εμπειρογνομόνων να αναπτύξουν ένα πλαίσιο για την κατάταξη της δυνατότητας επιβίωσης των γλωσσών. Το πλαίσιο αυτό απαριθμεί 7 επίπεδα ως προς τη δυνατότητα επιβίωσης, τα πέντε από τα οποία αναφέρονται σε γλώσσες που απειλούνται με εξαφάνιση. Οι κατηγορίες ήταν οι εξής: ασφαλής· σταθερή αλλά απειλούμενη· ευάλωτη· σαφώς απειλούμενη με εξαφάνιση· σοβαρά απειλούμενη· σοβαρά με εξαφάνιση· σε κρίσιμο βαθμό απειλούμενη με εξαφάνιση· έχει εκλείψει.

Η ίδια ομάδα απαριθμούσε επίσης εννέα παράγοντες που χαρακτήριζαν τη γενικότερη γλωσσική κατάσταση μιας γλώσσας. Στους παράγοντες αυτούς συμπεριλαμβάνονταν, μεταξύ άλλων, τα επίπεδα της διαγενεακής μεταβίβασης της γλώσσας, ο απόλυτος αριθμός των ομιλητών και οι τάσεις στους υφιστάμενους γλωσσικούς τομείς.

Στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης ομιλούνται πολλές γλώσσες. Υπάρχουν 23 επίσημα αναγνωρισμένες γλώσσες, οι οποίες αποτελούν τις γλώσσες εργασίας της Ένωσης. Υπάρχουν περισσότερες από 60 γηγενείς περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες εκ των οποίων οι πέντε έχουν αναγνωρισθεί ως ημιεπίσημες (καταλανική, γαλικιανή, βασκική, σκοτσέζικη γαελική, ουαλική). Όλες οι άλλες γλώσσες δεν είναι επίσημα αναγνωρισμένες από την ΕΕ.

Η ΕΕ, αν και ασκεί περιορισμένη επιρροή, καθώς η εκπαιδευτική πολιτική και η γλωσσική πολιτική αποτελούν αρμοδιότητα των επιμέρους κρατών μελών, επισημαίνει ότι δεσμεύεται για τη διαφύλαξη της γλωσσικής πολυμορφίας και την προώθηση της εκμάθησης γλωσσών.

Οι αποδεκτοί όροι που χρησιμοποιούνται για τον χαρακτηρισμό των γηγενών γλωσσών της Ευρώπης που δεν συνιστούν επίσημες γλώσσες στο εσωτερικό του εκάστοτε κράτους είναι οι όροι «περιφερειακές» ή «μειονοτικές» γλώσσες. Αυτός είναι και ο όρος που χρησιμοποιεί το Συμβούλιο της Ευρώπης στον *Χάρτη για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες*. Οι εν λόγω γλώσσες υπάγονται γενικά σε τέσσερις κατηγορίες, οι οποίες είναι: οι **αυτόχθονες** γλώσσες οι οποίες είναι γηγενείς αλλά όχι επίσημες κρατικές γλώσσες· οι **αυτόχθονες και διασυννοριακές**, οι οποίες είναι γηγενείς και ομιλούνται σε περισσότερα από ένα κράτη αλλά δεν συνιστούν επίσημες κρατικές γλώσσες· οι **διασυννοριακές γλώσσες** που υφίστανται ως επίσημη γλώσσα σε ένα κράτος και ως μειονοτική γλώσσα σε άλλο· και οι **γλώσσες εκτός εδαφικού χώρου**, όπως η γλώσσα των Ρομά.

Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις Περιφερειακές και Μειονοτικές Γλώσσες (European Charter for Regional and Minority Languages-ECRML) είναι μια ευρωπαϊκή σύμβαση που εγκρίθηκε το 1992 υπό την αιγίδα του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία και την προώθηση των ιστορικών περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών στην Ευρώπη. Ο Χάρτης προβλέπει σειρά από δράσεις οι οποίες μπορούν να αναληφθούν σε επίπεδο κρατών μελών για την προστασία και την προώθηση των περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών. Υπάρχουν δύο επίπεδα προστασίας — όλα τα συμβαλλόμενα μέρη είναι υποχρεωμένα να εφαρμόσουν το χαμηλότερο επίπεδο προστασίας για τις γλώσσες που πληρούν τις αντίστοιχες προϋποθέσεις. Τα συμβαλλόμενα μέρη μπορούν επίσης να δηλώσουν ότι μια γλώσσα ή γλώσσες που πληρούν τις αντίστοιχες προϋποθέσεις θα τύχουν του υψηλότερου επιπέδου προστασίας, για το οποίο προβλέπεται κατάλογος δράσεων. Από τον κατάλογο αυτόν τα κράτη πρέπει να δεσμευθούν ότι θα αναλάβουν τουλάχιστον 35 δράσεις. Ο Χάρτης δεν επικεντρώνεται ειδικά στις γλώσσες που έχουν χαρακτηριστεί ως γλώσσες που απειλούνται με εξαφάνιση, παρόλο που πολλές από τις γλώσσες της Ευρώπης που απειλούνται με εξαφάνιση εμπίπτουν στην κατηγορία των γλωσσών που τυγχάνουν των χαμηλότερων επιπέδων προστασίας.

Δεκαοκτώ ευρωπαϊκές χώρες έχουν υπογράψει και επικυρώσει τον Χάρτη, τρεις τον έχουν υπογράψει χωρίς να τον έχουν ακόμα επικυρώσει, ενώ αρκετά κράτη δεν έχουν υπογράψει τον Χάρτη. Ο Χάρτης ωστόσο αποτελεί ένα σημαντικό διεθνές μέσο διαφύλαξης των περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών. Η επιτροπή εμπειρογνομόνων, η οποία παρέχει συμβουλές στο Συμβούλιο της Ευρώπης, επισημαίνει ότι πολλά κράτη εξακολουθούν να μην διαθέτουν διαρθρωμένη προσέγγιση για τη διατήρηση και την προώθηση των γλωσσών. Το Συμβούλιο της Ευρώπης συνιστά στα κράτη να αναπτύξουν μακροπρόθεσμες και διαρθρωμένες στρατηγικές για τη διαφύλαξη των μειονοτικών γλωσσών.

Κατά τα τελευταία τριάντα χρόνια, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προωθήσει μια σειρά από στρατηγικές για να υποστηρίξει την εκμάθηση γλωσσών και τη γλωσσική πολυμορφία. Το 1983 η Ευρωπαϊκή Ένωση θέσπισε μια γραμμή δράσης για την προώθηση και τη διαφύλαξη των μειονοτικών και περιφερειακών γλωσσών και πολιτισμών. Μέχρι το 1998, στο πλαίσιο της συγκεκριμένης γραμμής δράσης είχε διατεθεί απευθείας σε έργα που αφορούσαν μειονοτικές γλώσσες ποσό ύψους 3.350.305 ευρώ. Η στήριξη αυτή είχε σημαντικά αποτελέσματα σε επίπεδο δικτύωσης και αποτέλεσε καταλυτικό παράγοντα για την προώθηση και την ανταλλαγή εμπειρογνομοσύνης και ορθών πρακτικών. Η συγκεκριμένη γραμμή του προϋπολογισμού καταργήθηκε το 2001 ύστερα από απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (1998). Στη συνέχεια, η ΕΕ αποφάσισε να μην θεσπίσει ξεχωριστό πρόγραμμα αλλά να εφαρμόσει μια ολοκληρωμένη στρατηγική ενσωμάτωσης. Ζητήθηκε τότε από την ΕΕ να επανεξετάσει, στο πλαίσιο αυτής της νέας εξέλιξης, τις δαπάνες της για τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες. Το 2008 σε μια έκθεση προς την Επιτροπή Πολιτισμού και Παιδείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σημειωνόταν, στο πλαίσιο του προγράμματος της διά βίου μάθησης, ότι οι επενδύσεις στις μειονοτικές γλώσσες έχουν μειωθεί σημαντικά.

Το 2011 η Επιτροπή των Περιφερειών σημείωνε σε μια σύσταση πολιτικής την ανάγκη «μιας ενισχυμένης νομικής βάσης ώστε να υπάρξει μια συγκεκριμένη πολιτική, η οποία να χρηματοδοτείται σωστά, προς όφελος των γλωσσικών μειονοτήτων.»

Η γλωσσική πολυμορφία και η εκμάθηση γλωσσών έχει προαχθεί σημαντικά στο πλαίσιο της πολυγλωσσίας στην Ευρώπη κατά την τελευταία δεκαετία. Οι περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες έχουν επίσης προωθηθεί στο πλαίσιο αυτό. Ύστερα από αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η Επιτροπή εκπόνησε μελέτη σκοπιμότητας σχετικά με το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού οργανισμού για την εκμάθηση γλωσσών και τη γλωσσική πολυμορφία. Η απάντηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν ότι θα πρόκρινε την επιλογή της

καθιέρωσης δικτύων και, ως εκ τούτου, από το 2008 και μετά παρέχεται σχεδόν ανελλιπώς χρηματοδότηση σε τρία δίκτυα που ασχολούνται με τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες, ήτοι το NPLD (Network to Promote Linguistic Diversity-δίκτυο για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας), η FUEN (Federal Union of European Nationalities-ομοσπονδιακή ένωση ευρωπαϊκών εθνοτήτων) και το ερευνητικό δίκτυο Mercator.

Προς το παρόν η ΕΕ έχει κυρίως επικεντρωθεί, στο πλαίσιο της πολυγλωσσίας και της δημιουργίας νέων ιδεών και πολιτικών προτάσεων, στη σύσταση μιας πλατφόρμας της κοινωνίας των πολιτών για την πολυγλωσσία.

Ορισμένα κράτη μέλη, σε επίπεδο κυρίως περιφερειακών κυβερνητικών αρχών, έχουν αναπτύξει διαρθρωμένα στρατηγικά σχέδια για την προώθηση και τη διαφύλαξη των γλωσσών τους. Η πρακτική αυτή έχει αναπτυχθεί κυρίως στις περιφέρειες της Ισπανίας και του Ηνωμένου Βασιλείου. Η ιρλανδική κυβέρνηση, επίσης, έχει αναπτύξει μια 20ετή στρατηγική για την προώθηση της χρήσης της ιρλανδικής γλώσσας. Ωστόσο, οι περισσότερες από αυτές τις στρατηγικές έχουν αναπτυχθεί στο πλαίσιο της ενίσχυσης των περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών. Σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχουν αρκετές μειονοτικές γλώσσες, ορισμένες εκ των οποίων ενδέχεται να απειλούνται με εξαφάνιση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καταβάλουν προσπάθειες ώστε να διασφαλίσουν πως υπάρχει ένα στοιχείο ισοτιμίας όσον αφορά τη στήριξη των διαφορετικών γλωσσικών μειονοτικών ομάδων εντός των ορίων της δικαιοδοσίας τους.

Τις τελευταίες δεκαετίες αναπτύχθηκαν πολλές καινοτόμες ιδέες για την προώθηση τόσο των γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση όσο και των μειονοτικών γλωσσών. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσονται και τα έργα τα οποία αναπτύχθηκαν στο εσωτερικό ιδιαίτερα ετερόκλητων κοινοτήτων όπως π.χ. οι κοινότητες σάμι και οι κοινότητες της Νήσου του Μαν και της Ουαλίας. Ένα ιδιαίτερα επιτυχημένο έργο ήταν το έργο MELT, το οποίο συγχρηματοδοτήθηκε από την ΕΕ, και παρείχε στήριξη για την ανάπτυξη εμπειρογνομosύνης στον προσχολικό τομέα ως προς την εκμάθηση μειονοτικών γλωσσών.

Οι γλώσσες που απειλούνται με εξαφάνιση αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις. Η ψηφιακή εποχή ειδικότερα μπορεί να αποτελέσει τόσο πρόκληση όσο και ευκαιρία. Το δίκτυο META-NET (2012) επισημαίνει ότι μειονοτικές γλώσσες, οι οποίες είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένες, όπως η βασκική και η καταλανική γλώσσα εμπίπτουν σε μια κατηγορία υψηλού κινδύνου όσον αφορά τη μελλοντική τους βιωσιμότητα. Ωστόσο, υπάρχουν και ευκαιρίες, καθώς οι γλωσσικές κοινότητες μπορούν να αλληλοϋποστηρίζονται χρησιμοποιώντας τις γλώσσες τους ως γλώσσα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

Η οικονομική ανάπτυξη και η απασχόληση θα βρεθούν εύλογα στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της ΕΕ τα επόμενα χρόνια. Η σύνδεση του ζητήματος των γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση με τα θέματα αυτά δεν είναι πάντα εύκολη. Ωστόσο, όταν οι γλώσσες πεθαίνουν, εξαφανίζονται συνήθως για πάντα. Για την επίρρωση της ρητορικής της όσον αφορά τη γλωσσική πολυμορφία, η ΕΕ πρέπει να εξετάσει διεξοδικά την έμπρακτη στήριξη που μπορεί να προσφέρει στις γλωσσικές κοινότητες που απειλούνται με εξαφάνιση εντός των αρμοδιοτήτων που διαθέτει στον τομέα αυτόν.

Βασικά πορίσματα

Συστάσεις πολιτικής

Θα πρέπει να εξεταστεί η εξασφάλιση **ειδικής χρηματοδότησης για τις γλωσσικές κοινότητες που απειλούνται με εξαφάνιση** προκειμένου να επιβιώσουν. Θα πρέπει να υποστηριχθεί η διαδικασία της ανάπτυξης ενός πλαισίου πολιτικής για την προώθηση των γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση στο ευρύτερο πλαίσιο της γλωσσικής πολυμορφίας.

Θα πρέπει να ζητηθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης να **εξετάσει το ενδεχόμενο ενσωμάτωσης ειδικών ρητρών στον Χάρτη για τις Περιφερειακές και Μειονοτικές Γλώσσες σχετικά με τις γλώσσες που απειλούνται με εξαφάνιση**. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη της Ένωσης που δεν έχουν ακόμα υπογράψει τον Χάρτη να το πράξουν, καθώς και να ενθαρρύνει όλα τα μέλη που τον έχουν υπογράψει να τον επικυρώσουν.

Στο πλαίσιο της έμφασης που δίνει η Ευρωπαϊκή Ένωση στην ανταλλαγή ορθών πρακτικών, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να **ενθαρρυνθούν ώστε να καταρτίσουν εθνικά σχέδια στρατηγικής** για την προώθηση των γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση με βάση τις υψηλής ποιότητας ορθές πρακτικές που είναι ήδη διαθέσιμες σε αρκετές γλωσσικές κοινότητες της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να συστήσει στα κράτη μέλη να χορηγήσουν ανάλογη στήριξη σε κάθε απειλούμενη με εξαφάνιση ή μειονοτική γλωσσική κοινότητα που βρίσκεται στο εσωτερικό του εκάστοτε κράτους. Όσον αφορά την κατάρτιση προτεραιοτήτων σε ολόκληρη την Ευρώπη για την αναζωογόνηση των γλωσσών, στο επίκεντρο πρέπει να βρεθεί η μεταβίβαση της γλώσσας εντός της οικογένειας και η εκμάθηση των γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση στους κόλπους του εκπαιδευτικού συστήματος. **Απαιτούνται στιβαρές εκπαιδευτικές πολιτικές** για την προώθηση της εκμάθησης και της χρήσης των γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση.

Απαιτείται αρτιότερη συνεργασία μεταξύ των βασικών συντελεστών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της υποστήριξης των απειλούμενων με εξαφάνιση γλωσσών. Τα υφιστάμενα δίκτυα σε ευρωπαϊκό επίπεδο πρέπει να ενισχυθούν και να χρηματοδοτηθούν επαρκώς προκειμένου να καταστούν αποτελεσματικά και αποδοτικά στο πλαίσιο αυτό.

Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη στήριξη που μπορεί να προσφέρει η τεχνολογία. Πολλές από τις γλωσσικές κοινότητες που απειλούνται με εξαφάνιση είναι μικρές σε αριθμό και μπορούν σταδιακά να διασκορπιστούν. **Η τεχνολογία και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορούν εύκολα να προσφέρουν προσβάσιμα μέσα επικοινωνίας** για αυτές τις γλωσσικές ομάδες τόσο ως μέσα διαπροσωπικής επικοινωνίας όσο και ως ένας αποτελεσματικός τρόπος ομαδικής επικοινωνίας. Η χρηματοδότηση για την ευρωπαϊκή έρευνα και ανάπτυξη θα μπορούσε να αποφέρει σημαντικά αποτελέσματα σε αυτόν τον τομέα.

Οι γλωσσικές κοινότητες που απειλούνται με εξαφάνιση πρέπει να **ενισχυθούν για να προωθήσουν τις γλώσσες τους**. Υπάρχει πληθώρα γνώσεων και εμπειριών στον τομέα αυτόν και θα πρέπει να αξιοποιηθεί. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην αύξηση της χρήσης των γλωσσών που απειλούνται με εξαφάνιση από τους νέους. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, οι εν λόγω γλωσσικές κοινότητες πρέπει να διαθέτουν τους πόρους που απαιτούνται ώστε να δείξουν **στους νέους –και να τους πείσουν– ότι οι γλώσσες τους είναι χρήσιμες, σημαντικές και επιθυμητές**.